

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*
The Basic Education School Administration According to Four
Brahmaviharas (Sublime States of Mind) in Basic Education School
Under the Khon Kaen Primary Educational Area Office 1

พระภัทรพงษ์ ธิตญาโน (ปิดตาระโพธิ์)

Phrapattaphong Thittayano (Closed Tarapho)

ธีระศักดิ์ บึงมม

Teerasak Buengmum

สังวาล เพี้ยยุระ

Sangwan Piyura

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: Thittayano _11@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานจำนวน 413 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเชี และมอร์แกน และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการ ทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่างนัยสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหารรองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหม วิหาร 4 และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลัก

* Received: 5 January 2019; Revised: 13 March 2019; Accepted: 6 May 2019

พรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aimed to study The aims of this research were: 1) to study the educational administration according to IV Brahmavihara-dhamma in the basic education schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1; 2) to compare the administrations mentioned, classified by the samples' factors: position, education and work experience; 3) to study the ways to promote and develop the educational administration according to the dhamma in the research area. This study used the mixed research methodologies: 1) for the quantitative research, the samples were 413 of the administrators and teachers in the schools, selected by stratified sampling and simple random sampling. The tool used in this process was a questionnaire with its reliability value of .94. The statistics used to analyzed the data were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test (Independent Samples), f-test (One-way ANOVA) and Scheffe's Method; 2) for the qualitative research, the target group were 12 of educational administrators (6) and teachers (6), selected by purposive sampling, interviewed by the interview form before the obtained data were analyzed by the content analysis to find the conclusion. The research results were found as follows; The statistic scores of the educational administration according to the dhamma in overall and each-aspect perspectives were at a high level; the highest can be seen in the aspect of 'general administration', followed by that of 'personnel administration' and 'academic affairs administration' while that of 'budget administration' was the least. The comparative scores of the educational administration above based on the sample response, classified by their positions and work experience were indifferent; classified by their education, the scores were different with the statistical significance level of .05.

Keywords: Education School Administration According to Four Brahmaviharas, Basic Education School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่3) พุทธศักราช2553มาตรา37ได้บัญญัติให้ การ บริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงระดับ ของการศึกษา ขั้นพื้นฐานจำนวนสถานศึกษาจำนวนประชากรวัฒนธรรมและความเหมาะสม ทางด้านอื่นด้วยร่วมถึงการ จัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง ร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณสังคมการ สื่อสารและการเรียนรู้หรือผู้ที่มีร่างกายพิการหรือ หูพพลภาพโดยมีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดใน รูปแบบการศึกษานอกระบบหรือ การศึกษาตามอัธยาศัยและสำหรับคนที่มาความสามารถพิเศษรวมทั้งการ จัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553)

การศึกษาที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้และใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนรากฐาน ความรู้ใน การพัฒนาด้านการศึกษาให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลการกระจายอำนาจใน การบริหารและการ จัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณการบริหารบุคคลและการบริหาร ทั่วไปไปยังคณะกรรมการและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง (ประเวศ วะสี, 2544) ซึ่ง การบริหารงานของสถานศึกษาดำเนินไปโดยมี ผู้บริหารสถานศึกษาโดยมีการสนับสนุนจากผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนครูผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทน ศาสนาอื่นในพื้นที่ (ทิตินา แคมมณี, 2549)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหม วิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูล สารสนเทศนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหาร สถานศึกษา สามารถบูรณา การกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักพรหมวิหาร 4 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง หน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการเชิงสำรวจ (Survey) โดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอการวิเคราะห์เชิง พรรณา (Descriptive Analysis)

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 1,694 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา, 2560) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 จำนวน 413 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา, 2560)

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหม วิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1เป็นการวิจัยเชิง สำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งมี 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางในการส่งเสริมการบริหาร สถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักเมตตา ด้านหลัก กรุณา ด้านหลักมฤตา ด้านหลักอุเบกขา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอรับหนังสือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬา ลงกรณ์ราชวิทยาลัยเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ขออนุญาตหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งไปยังกลุ่ม ตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างท่านละ 1 ชุดพร้อมซองจดหมายที่ติด แสตมป์ ถูกต้อง เพื่อให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย โดยส่งไปทางไปรษณีย์และผู้วิจัยนำส่ง แบบสอบถามเอง บางส่วนและไปขอรับคืนเอง

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับ 413 ฉบับคืนมาจัดกระทำข้อมูล โดยการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด

4.4 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ 413 ฉบับนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์การทำงาน โดยวิเคราะห์หาจำนวนและค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของลิเคิร์ต แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยการทดสอบที่ (t-test แบบ independent samples)

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบที่ (t-test แบบ independent samples)

5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ one way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง หาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

5.6 วิเคราะห์แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 4 ด้าน โดยวิเคราะห์หา จำนวนหาค่าความถี่และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .51) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้มีการนำหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้าน อุเบกขา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนชั้นพื้นฐาน ทั้งใน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการ บริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ

บริหารงานทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของบุปผา พิกุลแก้ว (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลัก พรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการวัดผล และ ประเมินผลด้านการส่งเสริมวิชาการและด้านการวางแผนวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากเพศชายกับ เพศหญิงและประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกันในขณะที่ผู้ที่มี อายุต่างกันระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญพบว่าผู้บริหารมีการประยุกต์ใช้หลักกรุณาโดยส่วนใหญ่รองลงมาคือ เมตตาอุเบกขามุทิตาโดยเฉพาะใช้ หลักกรุณากับงานการวัดผลและประเมินผลใช้หลักเมตตากับการ วางแผนวิชาการใช้หลักมุทิตากับงานส่งเสริมวิชาการและใช้หลักอุเบกขากับงานหลักสูตรและการเรียน การสอน ยังสอดคล้องกับวิเชียร บุญกล้า (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3” ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร4ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มากและสอดคล้องกับณัฐพร ภูทองเงิน (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่ ที่1ถึง4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต1 พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ พบว่า มีดังนี้

2.1 ตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการทำหน้าที่หลากหลายหรือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อ การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ไม่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพยา พัสคลังแสง (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร4ของผู้อำนวยการ สถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์” พบว่าพนักงานครูเทศบาลที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร4ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล นครนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันแต่ไม่สอดคล้องกับมุกดา อนุภาณนธ์ (2555) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียน มัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต17

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามการรับรู้ของผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยได้แก่ด้านมุทิตาด้านเมตตา ด้านอุเบกขาและด้านกรุณา 2. ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามการรับรู้ของผู้สอนจำแนกตามเพศประสบการณ์ทางาน และขนาดของโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกัน

2.2 วุฒิการศึกษา ต่างกัน การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่าถึงแม้จะมีวุฒิการศึกษาที่ ต่างกัน แต่มีความคิดเห็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของน้าอ้อย อนุ สันธ์ (2554) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมการใช้หลักธรรมพรหม วิหาร 4 ของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานครูที่มีต่อการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชรจำแนกตามเพศและประสบการณ์ทางานพบว่าพบว่าพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชรมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันและงานวิจัยของวิเชียร บุญกล้า (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษา การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุรินทร์เขต 3” ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ใน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจำ สูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ด้านมุทิตาด้านเมตตา ด้านอุเบกขาและด้านกรุณาผลการเปรียบเทียบของการใช้ หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการรับรู้ต่อ การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการ ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ทุกด้านแตกต่างกัน

2.3 ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของทิพยา พัสคลังแสง (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์” พบว่าพนักงานครูเทศบาลที่มีเพศ ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกันไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร บุญกล้า

(2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 3” ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมมีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ด้านมุทิตาด้านเมตตา ด้าน อุเบกขาและด้านกรุณาผลการเปรียบเทียบของการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ทุกด้าน แตกต่างกัน

สรุป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ บริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการ บริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4
2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีวุฒิปริญญาตรีและสูงกว่า ปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการ บริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญสถิติ
4. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปี ลงมา ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี และ ประสบการณ์ในการ ทำงาน 11 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ให้มีการนำหลักอริยบท 4 มาประยุกต์ใช้ใน หน่วยงาน/ฝ่าย/แผนกสร้างจิตร่วมกัน สร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ให้เห็นความสำคัญของการใช้ ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีการจัดอบรมผู้บริหารเพื่อส่งเสริมพัฒนาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีกิจกรรมส่งเสริม ภาวะผู้นำด้านการบริหารให้กับบุคลากรทางศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลไปปฏิบัติ

2.1 ควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำแนวทางที่เป็นปัญหาที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหาให้ มีความชัดเจนมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาในการนำหลักพุทธธรรมอื่นๆเช่น อริยบท 4 เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ควรจะศึกษากลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาที่มีลักษณะโครงสร้างแตกต่างกันบ้างเพื่อหา ความแตกต่าง

3.3 ควรจะศึกษาโดยการเพิ่มจำนวน ตัวแปรอิสระให้มีความหลากหลายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพร ภูทองเงิน. (2555). การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่ที่ 1 ถึง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทิศนา ขมมณี. (2549). ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนเรื่องยากที่ทำได้จริง. กรุงเทพมหานคร : อัลฟ่ามี เลิร์นเนียม.

ทิพย์ พาศคลังแสง. (2556). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

น้ำอ้อย อนุสนธิ์. (2554). การศึกษาการใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร. ใน สารนิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุริยสาส์น.
- บุปผา พิกุลแก้ว. (2553). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเว ศวะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา : ในรายงานการประชุมเรื่อง วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ทางการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต). (2536). คุณธรรมนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มุกดา อนุกานนท์. (2555). การศึกษาพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ใน งานนิพนธ์ปริญาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร บุญกล้า.(2550). การศึกษาการใช้หลักพรหมวิหาร4ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.